



Budapest

Magyar Nemzeti Múzeum

BÁCSKA

ÉVFOLYAM
129Szerkesztőség: Templomudvar 2. szám
Kiadóhivatal: Péter király-u. 30. szám
Sürgőnycim: Délbácska. Telefon 137 sz.

NOVISAD, 1925 JUNIUS HÓ 5

PÉNTEK

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy óra 35 dinár, három óra 105 dinár,
félévre 210 dinár, egész évre 420 dinár.Egyes szám ára:
1 1/2 Dinár

Marokkói pikantériák

A franciák Tuniszban és Algirban való elhelyezkedése után, ha térképken utánanéznünk határaiknak, azt látjuk, hogy Algirtól délre nincs sehol sem meghuzva határvonal. Ott van a Szahara sivatag. Tulajdonképpen területfoglalásról ezen a vidéken hosszú ideig szó sem volt, de a franciák mégis igényt tartottak rá. Ezt hívják diplomáciai nyelven érdekszférának.

Történt azonban, hogy Algirtól kezdődőleg kiépült egy vasutvonal Udsán, Tazán, Fezen, Mekneszen keresztül Rabatig, amely a földközi tenger-től az Atlanti Óceánig Afrika északnyugati szögletéből nagyjában kétszáz kilométeres sávot metsz le. A vasutvonal eredetileg Marokkó területét szeli át, de ennek, a szembeszökően stratégiai jellegű vasutvonalnak létesítése után, a franciák szinte természetes következményként tolták ki szaharai határukat a még független berber szultánság belsejébe a Rif hegyláncok déli oldalán arra a területre, amelybe Marokkó régi fővárosa, Magren is belesik.

A spanyolok kisebb foglaló képességükkel a két földcsucson, Ceutánál és Melillánál igyekeztek szerényebb területeken teret foglalni, de végzetes vereségek után, mint tudjuk, már azon a ponton voltak, hogy Marokkót teljesen kiirtítsák. Ehelyett azonban inkább segítségért folyamodtak és meg egyezésre jutottak a franciákkal győzelem esetén a megállapítandó határokra nézve.

Erről a részről különben van a dolognak egy pár politikai pikantériája is. Primo de Rivera összekötésbe lépett Bhen nevű amerikai bankár pénzcsoportjával, akinek teljhatalmu megbízást adott arra nézve, hogy Abd el Krimmel tárgyalásokba bocsátkozzon. Spanyol részvétel biztosítása mellett az amerikaiak megkezdék a Rif értékes érceinek bányászatát, másrészt építenének vasutakat, öntözőcsatornákat, szállókat, sőt még telelő fűrdőhelyet is. Mindezt pedig Alhucemas öböl-től keletre és nyugatra negyven-nyolcvan kilométeres partvonalon, de olyan mélységben, hogy az amerikai tőkét összekötésbe hozza a francia érdekekkel, mert azok is ugyanott szeretnének bányászni.

Ez az egyik pikantéria, amiből most már megértjük, hogy miért kísérik az Egyesült Államok a marokkói eseményeket oly feszült figyelemmel, sőt még azt is sikerül megértenni, miért jutott eszükbe adósukat éppen most inteni újra és nyomatékosan a fizetésre.

De még csak most jön az igazi bonnyodalom. A dolog úgy áll, hogy ha egy tőke komolyan kezd érdeklődni bányaterületek iránt, azt persze nem szokás vaktában csinálni, hanem pontosan tájékozva kell lenni a létesíthető üzem feltételeiről, hozadékáról, a szükséges tőkéről, az ércek minőségéről és mennyiségéről.

Mindezeket komoly és költséges előmunkálatok, furások, kutatások geológusok és technológusok hosszas helyszíni fázadozásai után lehet megállapítani.

Az amerikaiak mindezt nem végezték el, mert beleszóppentek a készbe, amit egy angol pénzcsoport végzett. Ennek élén Gardiner bankárt emlegetik, akiről a legfantasztikusabb hírek keringenek. Angolok szerint közönséges szédelő, kalandor, sőt egyik lap azt írja róla, hogy hűvösön ül, egy kétszázézer fontos váltó körüli gyanus machináció miatt. Francia lapok másrészt azt híresztelik róla, hogy Abd el

Krimnek nem szállítja le az előre kifizetett árukat. Egy azonban bizonyos és senki kétségbe nem vonja s ez az, hogy Gardiner pénzcsoportja létező valami, a bányákat felkutatta, sőt eredményeire támaszkodnak az amerikai Bhenék is, továbbá mindenféle szükségletével ő látja el Abd el Krimet.

Igy megértjük most már a negyedik gyarmatosító érdekeket is. Olaszország persze szintén szeretne magának valamit. Tehát a dolog tiszta interentente ügy: Franciaország, Anglia, Amerika és Olaszország között. Mellettük Spanyolország csak lógós, az outsider. Az osztzkodás szenvedő tárgya: Marokkó. Ezuttal azonban rokonszenünk nem azért fordul a berberek felé (ez a helyes neve a népnek, míg kabil annyit jelent, hogy törzs, rifkabil, a Rif hegyláncain lakó törzs, amit persze szintén helyesen lehet alkalmazni, de a nép összességének berber a neve), mert guzba kötve szorongatnak gyöngye népet.

Ez a hegyi lakosság sok hódításnak ellenállt és a spanyolországi mór uralom legfényesebb korszakában sem sikerült leigázása, pedig lassan-lassan bevette magát az iszlám köréjük. Ehhez kell még hozzávenni azt is, hogy sok tehetetlen, nemtörődő, kapzsi, rövidlátó szultán után élükre most hatalmas egyéniség, kitűnő szervező tehetség, nemzeti szabadsághős állt, aki ezek mellett a pompás katonai és uralkodói tulajdonságok mellett még nagyszerűen ért diplomáciai kártyák keveréséhez is. Erdekes dolog, hogy ez a mohamedán hős szakasztott mása törökországi kollégájának: Gázi Musztafa Kemál pasának.

Abd el Krim egyáltalában nem is igyekszik titkolni törekvéseinek célját, teljesen uralkodó módjára viselkedik és népe egyelőre elismeri. Később, ha tovább is siker koronázza küzdelmeit, nyilvánosan fogadja el szultánjának. Az entente hatalmakkal szemben fölényesen áll, minthogy ezek kapzsi vágyukban mind csak saját érdekekre gondolnak, sőt ami még rosszabb, fegyvertársaik ártalmára igyekeznek cselekedni.

Világosan látható, hogy itten az összes érdekek kiegyeztetése egyenesen lehetetlenségbe ütközik. Mindegyikük olyan tudós, amelyiknek az egész csárda keil. Tehát a diplomáciai összekötések létrehozása révén Abd el Krimnek mindig marad egérutja, amelyen legalább is megcsönkített ország-részét meg tudja valamennyire függetlenségében őrizni.

Azonban a hadakozásban is pompásan megállja helyét.

Egész télen át lázasan készült Marokkó is, Franciaország is a harcra. Vasutvonalak mentén északra vagy ötven kilométerre terjedő szalagon a franciák körülbelül ötven támpontot rendeztek be maguknak elszórtan a Muluja folyótól az Atlanti óceánig. Ezen túl fekszik a harcfront a hegyek lejtőin. Azonban a helyzet nagyon kényelmetlen. Támadásba ugyanis bájosan mehetnek át, mert a hegyek szakadékaiban könnyen lehetne őket torbacsálni és megsemmisíteni. Igaz, ugyan, hogy Melillából és Ceutából állandóan fenyegetik a spanyolok Abd el Krim hátát, de erejük nem vehető komolyan. Tudják ezt a franciák, de a spanyolok nem akarják odaereszteni őket, mert aztán végleg lemondhatnának marokkói ábrándjaikról.

Abd el Krim a maga részéről tavaly a spanyoloktól szépecskén szerzett hadianyagot, amire még azonfelül szüksége van, szívesen szállítják

az angolok. A télen át hat kocsi, ágyuval járható utat vágatott a hegyeken át, hat-hét telefonvonalal kötötte össze határpontjait tengerparti fővárosával, Adsdirrel, amely központi fekvésű kikötőjével kitűnően alkalmas szállításokra. Mindezek pedig támadó fellépésére szolgáltak, amit a jelentések szerint a napokban sikeresen meg is kezdett. Alap gondolata az, hogy az Uerga folyón és a vasutvonalon túl

nyomja vissza a franciákat be a sivatagba, elfoglalja a régi fővárost, Magzent. Még ha nem is sikerül neki, sincs a franciáknak nyert ügyük, mert védelmi helyzetükben a berberek beláthatatlan ideig tarthatják magukat míg ez az ellenségüknek rengeteg pénzükből kerül. Végső esetben utolsó tartaléknak pedig ott van a diplomácia.

Rádicsék egy része az egyezmény ellen

A parlament ülése — A cukorrépatermelés

Beograd. A szkupstina tegnap délelőtti ülésén Vuics agrárpartí képviselő interpellációját tárgyalták, amely az állami cukorgyáraknak a cukorkartellbe való belépése ügyében intézett a kormányhoz. Vuics interpellációjában kifejtette, hogy a kartell tönkreteszi a cukorrépa termelőket és ebből súlyos kára lesz az országnak.

Grizogono Prviszláv kereskedelmi miniszter válaszolt az interpellációra és kijelentette, hogy a kartell nem árt sem a termelőknél (!) sem az országnak. A miniszter ezt a következő statisztikával akarta igazolni: 1919-ik évben 7.793.300 kilogramm cukorrépa termeltek, 1920—1921. gazd. évben 20.170.000, 1921/1922-ben 23.810.000, 1922-1923-ban 35.755.900, 1923/24-ban 40.635.000, 1924/1925-ben pedig 124.033.000 kg. Ezek a számok igazolják — mondta a miniszter — hogy Vuics állításai nem felelnek meg a valóságnak.

Az ország cukorfogyasztása évi hétezer vagon; két év előtt még nem fedezte a termelés az ország szükségletét, az elmúlt gazdasági évben azonban már ötezer vagon exportáltunk. Miletics Krszta földmívelési miniszter szolalt még fel és adatokat közölt, a cukorrépatermelésre vonatkozólag. Ez évben 35.000 hektár területen vetettek cukorrépat és az ez évi cukortermelés kilencezer vagon lesz.

Vuics nem vette tudomásul a választ és erősen támadta a cukorgyárakat, amelyek legnagyobb részét külföldi érdekeltségek kezeiben vannak. A cukorgyárak legalább három és fél dinárt keresnek egy kilogramm cukornál és így egy dinárt kellene fizetniök egy kg. répáért, de még a termelők által kért 50 parát sem akarják fizetni. A délelőtti ülés ezzel véget is ért.

Románok a cseh kisebbségi fronton

Prágából jelentik: Korláth Endre dr. képviselőnek egy interpellációja szerint a tarackói járásban a legújabb statisztikai kimutatás huszonegy és fél százalékos román nyelvű lakosságot tüntet fel. A csehszlovák hatóságok azonban következetesen elutasították a román felek román nyelvű beadványait, vagyis a román kisebbségi nyelv használatát nem engedték meg.

Korláth dr. képviselő az említett interpellációjában a román kisebbséget megillető nyelvhasználati jog megadását, továbbá a nyelvtörvény végrehajtási rendeletének a kiadását követelte.

A kormány erre az interpellációra az alábbi választ adta:

— Oly bírósági kerület, ahol az állampolgároknak legalább 20 százaléka a román nemzetiséghez tartoznak az 1921. évi népszámlálás hivatalos adatai szerint a Csehszlovák köztársaságban nem létezik s így ezek tekintetében a nyelvtörvény 2. §-ának feltételei nem teljesülnek. Az interpelláció ama nézete, hogy ily kerületnek a terjesztés kerület volna tekintendő, helytelen. Még a teresvai politikai járás-

ban sem üti meg a románok száma a lakosság 20 százalékát. Hogy a román nemzetiségű felekkel való érintkezés megkönnyíthessék s hogy ezek a nyelv nemtudása folytán semmiféle kárt ne valljanak a románok, e célból a teresvai kerület minden egyes hivatalához legalább egy hivatalnok van beosztva, aki a román nyelvet bírja, s a román nemzetiségű felekkel való érintkezésben készséggel is használja, így az illetékes zsupáni hivatalnál is a románokkal szükség esetében saját anyanyelvükön tárgyalnak.

Mussolini beteg

London. Itteni politikai körökben olaszországi jelentések alapján olyan hírek terjedtek el, hogy Mussolini állapota igen kedvezőtlen és attól tartanak, hogy a legközelebbi napokban rosszabbodás fog beállni. Arra az esetre, ha Mussolini munkaképtelenné válna, mint mondják, D'Annunziót szemelte ki utódjául a miniszterelnökségre.

A sztarakanizsai főkapitány letartóztatása

Néhány héttel ezelőtt hihetetlennek látszó vádakat emeltek Lungulov Radivoj sztarakanizsai rendőrfőkapitány, a szuboticiai államrendőrség volt népszerű főnöke ellen, akit többek között azzal is vádoltak, hogy titokban kommunista agitációt folytat és kommunista röpiratokat rejteget kanizsai lakásán.

A szuboticiai államrendőrség detektívjei és a sztarakanizsai rendőrség közegei együttesen tartották házkutatást volt főnöküknél, ez azonban teljesen eredménytelen maradt, mert Lungulov lakásán semmit sem találtak, ami bűnössége mellett bizonyítana. A nyomozás azonban tovább folyt és úgy látszik Lungulov ellen sikerült bizonyítékokat szerezni, mert a sztarakanizsai csendőrség letartóztatta a volt rendőrfőkapitányt és a novisadi államügyészség fogházába akarta szállítani. Lungulov azonban arra kérte a sztarakanizsai csendőrséget, hogy előbb szállítsák Szuboticára, ahol fontos családi ügyeket kell elintéznie.

Hétfőn délután autón, csendőri fedezettel szállították Szuboticára Lungulov Radivojt, aki ügyeinek elintézése után jelentkezett a szuboticiai államügyészségen és kérte, hogy ne szállítsák Novisadra, hanem itt vegyék őrizetbe. A szuboticiai államügyészség teljesítette Lungulov kérését, de megkeresést intézett a novisadi államügyészséghez, amely az államvédelmi törvénybe ütköző büncselekményeknél a Vajdaság területén egyedül illetékes a szuboticiai államügyészség megkeresésére Novisadról azt a választ kapta, hogy a novisadi államügyészség nem rendelte el Lungulov Radivoj letartóztatását és így semmi akadály nincs annak, hogy a kommunizmussal vádolt volt rendőrfőkapitány a vizsgálat befejeztéig a szuboticiai államügyészség fogházában maradjon. A szuboticiai államügyészség az iratokat szerdán továbbította Novisadra.

Hány uralkodó uralkodik még a világon

A világháború többek között forradalmasította az európai államokat is. A legrégebb uralkodó családok: A Habsburgok, a Hohenzellernek, a Wittelsbachok és a Romanovok uralmát köztársaságok váltották fel.

Az évszázadok óta uralkodó Osman szultánátus és kalifátus a modern Törökország áldozata lett. A földkerekség civilizált részében, jelsleg 38 köztársaság és csak 23 monarchia létezik.

A monarchisztikus államokban uralkodó dinasztiák javarésze csak a XIX. században került uralomra. Csakis a japán császári ház tekinthet vissza nagy történelmi multra. A japán dinasztia már több, mint 1300 év óta van uralmon. Európa egyik legrégebb uralkodóháza a Nassau-Dier dinasztia, amely az Orániaiak utódként 1748 óta kormányozza Hollandiát, előbb mint helytartódinasztia, majd mint királyi család. A Nassau-Dier-ház egy másik ága Luxemburgban uralkodik. Egyébként úgy Hollandiának, mint Luxemburgnak közös érdekessége, hogy mindkét országban asszony uralkodik.

Az angol uralkodóház tulajdonképpen új keletű. Viktória királyné fiával, Edwarddal, a jelenlegi király apjával tulajdonképpen új, német származású dinasztia uralkodik a brit világbirodalom felett. Az angol uralkodócsalád ma büszkén Windsor-háznak nevezi magát, azonban tulajdonképpen Kóburgból és Hannoverből származik.

Nem nagyon régiek az északi államok uralkodó családjai sem.

Az a tény, hogy a balkáni monarchiák csak igen fiatalok, nem szorul bővebb ismertetésre, hiszen a balkán államok csak a XIX. században szakadtak el a török császárságtól. Legrégibb idő óta a Hohenzollernek vannak uralmon Romániában. Már két emberöltő óta uralkodnak. Ezzel szemben a Kóburgokat csak 1887-ben, Battenberg Sándor fejedelem elűzése után hívták meg a jelenleg oly ingatag alapokon nyugvó trónra. Még fiatalabbak a Karagyorgyevicsek, akik 1904-ben foglalták el a trónt.

Ujabb büntetésekkel sujtják a novisadi kereskedőket

Tegnap is kimondottak két halálos ítéletet

Még el sem csendesedtek az utóbbi pénzbüntetések folytán keletkezett izgalom hullámai, máris két újabb halálos ítéletről számolhatunk be, amelyekkel Matics pénzügyigazgató sujtotta a kétségbeesett novisadi kereskedőket. A két ítélet, bár némileg enyhébb formában látott napvilágot mégis hatalmas csapást jelent a megbüntetett kereskedőkre.

Az első eljárást Schwarz és Ábrányi futtakai úti cég ellen indították meg. Forgalmi adó eltilkolása címén 940.380 dinárra büntették meg. A cég t. i. 91.500 dinárral kevesebb forgalmat vallott be s ezért a bizottság ennek kilencszeresével bírságolta meg. Az eljárás költségeiért és az ítélet kimondásáért 24.870 dinárt kell fizetnie a cégnek.

A másik halálraítelt a Weinfeld Isa cég, a bizottság az eltilkolt forgalom hétszeresére, 203.070 dinárra büntette meg. Ítélet kimondása 6280 dinár, szabályszerűtlen könyvvezetés 500 dinár.

Hol itt az igazság?

Matics pénzügyigazgatóra ráfogják, hogy igazságos ember és hogy a törvényeket a legszigorúbban szokta betartani és alkalmazni. Ezzel szemben Kumanudi volt pénzügyminiszter, aki a forgalmi adó törvény megalkotója, 1922. április hó 23-án a következőket jelentette ki a beogradi kereskedelmi egyesület vezetősége előtt:

Elrendelem, hogy a forgalmi adó szabályzatból kihagyassanak azok a rendelkezések, amelyek szerint pénzügyigazgatói közegeknek jogukban áll a kereskedő és iparvállalatok helyiségeit, raktárait és üzleti könyveiket megtekinteni. A forgalmi adó törvény rendelkezései értelmében tehát tilos a pénzügyi közegeknek az üzleti helyiségeket és raktárakat átvizsgálni és az üzleti könyveket megtekinteni. A forgalmi adó könyveit mindenki vezetheti és nem szükséges, hogy ezeket a könyveket vezesse, mert elegendő ha a forgalmi adóra vonatkozó feljegyzéseket egy kis noteszban tartják evidenciában, amelyet a szebben is lehet hordani, tehát nem szükséges hogy ezek a könyvek olyan kezelésben részesüljenek, mint a rendes üzleti könyvek.

Tudunkkal ezek a rendelkezések még ma is érvényben vannak, mind-

azonáltal azt látjuk, hogy a novisadi pénzügyigazgató közegei kényszerítik a kereskedőket az üzleti könyvek bemutatására és 500 dinár pénzbírsággal sujtják, mert nem vezetnek rendes könyveket, bár a szabályzat szerint noteszban is lehet a forgalmi adó evidenciában tartani.

Kérjük tehát a pénzügyigazgató urat: hol itt az igazság?

Mennyi adót fizetnek Beogradban

A forgalmi adórendszer természetesen nincs igazságosan felosztva és alkalmazására vonatkozólag maga Kumanudi volt pénzügyminiszter jelentette ki, hogy a pénzügyminiszter nem mer Beogradhoz hozzányulni.

— Ezt az egyoldalú eljárást — jelentette ki Kumanudi — a leghatározottabban elítélem, s már a legelső alkalmat fel fogom használni arra, hogy a szkupstinában felszólaljak a Vajdaságban folytatott statáriális ítéletek miatt, amelyeket a legélesebben elítélek.

Mint különben értesülünk, Beogradban a legszemérmertlenebb adóeltitkolások folynak. Cégek, amelyekről bizonyosodott, hogy 200—300 millió dinár forgalmuk van, csak 2 milliót vallottak be. Ugyanílyenek a viszonyok Zagrebban is, ahol egyedül a Bothe és Ehrmann cég vallotta be megközelítőleg a tényleges forgalmát. Egy beogradi spanyol borkereskedő csak egy millió dinár forgalmat vallott be, pedig már a topcsideri verebek is csirpelik, hogy legalább 400 milliót forgalmaz.

Ezek ellen azonban nem mernek lépni, csak az elszegényedett vajdasági kereskedelmet fojtogatják. Ugy mint a charbini rablógyilkost: lassu halállal hagyják kimulni, periodusokban fojtogatják. A kegyelemdőfés már rövidesen fog bekövetkezni.

Érdekes az adózási rendszer igazságos kezelésére a következő példa:

Egy előkelő beogradi vállalat, amely 7 és fél millió alaptőkével alakult összesen csak 8797 dinár adót fizet. Ezzel szemben a novisadi Natosevics nyomda, amelynek alaptőkéje 250.000 dinár összesen 310.000 dinár adót fizet, tehát többet, mint a mennyi az alaptőkéje.

Mit szól ehhez a pénzügyminiszter úr?

Tizenkét évi fegyházra ítélték Vasilyev Isát, a tovarisevoi gyilkost

A tovarisevoi bünper tárgyalásának harmadik napján elsőnek Krajinovic volt tovarisevoi jegyzőt hallgatta ki a bíróság. Krajinovic akkor volt jegyző, amikor a Srnao a mult év tavaszán nagygyűlést tartott Tovarisevon. A gyűlést a Cseremov fivérek rendezték, anélkül, hogy engedélyt kértek volna megtartásához. Cseremovék őt is meghívták, azonban nem ment el, mert dobrovoljac volt és most sem tartozik egy párthoz sem. A meggyilkolt Radojcsin Tosa jószívű ember volt, aki soha senkinek sem tett rosszat. Ezzel szemben a vádlott Vasilyev Isza mindenre elszánt ember. Nem hiszi azonban, hogy saját elhatározásából ölte volna meg Radojcsin Tosát, sokkal valószínűbbnek tartja, hogy erre valaki felbuztatta.

Potvara Miklós volt tovarisevoi tanító a Srnao volt elnöke szerint ehhez a gyilkossághoz semmi köze sincs a politikának. Tovarisevon a szocialista helyzet teremtette ki a két nacionalista szervezetet, a módos gazdák az Orjuna tagjai voltak, a szegények pedig a Srnaohoz csatlakoztak.

Radojcsin Tosa két volt szolgálja Bálint Salamon és Pete István is azt vallották, hogy a meggyilkolt jó ember volt.

Dr. Szegedi Jenő tovarisevoi községi orvos a gyilkosság után azonnal megvizsgálta Vasilyev Iszát és azt találta,

hogy az teljesen józan volt, semmi abnormalitást nem vett rajta észre.

Miután több tanu nem volt, az elnök befejezettnek nyilvánította a bizonyítási eljárást és a vád képviselőjének dr. Lemaics Jovannak adta a szót, hogy megtegye indítványát.

Az ügyész halálbüntetést kér

Dr. Lemaics Jovan főügyész helyettes vádbeszéde elején kijelentette, hogy sem tulozni, sem lebecsülni nem akarja a büncselekményt, hanem a vádlott és a tanuk vallomása alapján vizsgálja meg Radojcsin Tosa meggyilkolását. Amikor a megtörtént események alapján mondja véleményét és úgy találja, hogy Vasilyev Isza előre megfontoltan és szándékosan ölte meg Radojcsin Tosát. Semmi enyhítő körülményt nem talál, ami a vádlott javára szólna, minden momentum csak ellene szól. Radojcsin Tosa sok jó tett Vasilyev Iszával és családjával, amit ez most így hálált meg. Miután kétségtelen beigazolást nyert a főtárgyalás alkalmával, hogy Vasilyev Isza gyilkosságot követett el, az ügyész halálbüntetés kimondását kérte a bíróságtól.

Drlyevics Szekula magánvádoló 76.000 dinár kártérítést követelt.

A védelem

Dr. Laurovics Jovan védő a vádbeszé-

széd állításait igyekezett megcáfolni. A tárgyalás alkalmával beigazolást nyert — mondta a védő —, hogy a meggyilkolt Radojcsin Tosa kihívóan viselkedett Vasilyev Iszával szemben és meg is támatta a vádlottat. A közbud semmi enyhítő momentumot nem tudott találni, pedig igazyan sok van. Vasilyev mindig hazafiasan gondolkodó ember volt, hiszen a háboru alatt mint dobrovoljac szolgált és haazfias meggyőződésből lett a Srnao tagja és küzdött az Orjuna ellen. Kérte a bíróságot, hogy ne fogadja el az ügyész indítványát, hanem hozzon igazságos ítéletet.

Az ítélet

A bíróság délután négy órakor kezdett tanácskozni és fél hat órakor hirdette ki az ítéletet nagy tömeg előtt. A bíróság szándékos emberölés büntetésében találta bűnösnek Vasilyev Iszát, amit azonban nem előre megfontolt szándékkal követett el és ezért tizenkét évi fegyházra ítélte.

Az elítelt megnyugodott az ítéletben. Az ügyész felebbezett az enyhe büntetés miatt és azért, mert a bíróság nem gyilkosságnak, hanem emberölésnek minősítette a büntetést. A védő pedig azért felebbezett, mert az ítéletet súlyosnak tartja.

Küzdelem a munkás-pénztári autonomiáért

A veliki-beckerek munkásbiztosító és betegsegélyzőpénztár igazgatósága erősen állást foglalt a pénztárak autonomiájának visszaállítására mellett és országos mozgalmat indított ennek a kivánságnak a teljesülése érdekében. A veliki-beckerekiek annyira mentek ebben az elhatározásukban, hogy megtagadták a kinevezett új igazgató beiktatását is és három tagu intézőbizottságra bízták az ügyek tovább vezetését.

Zagreből jelentik, hogy az országos pénztár igazgatósága tegnap foglalkozott a veliki-beckerek határozattal és az igazgatóság munkástagjainak azt az indítványát vette tárgyalás alá, amely kimondani kívánta a határozathoz való csatlakozást. Hosszu és elkeseredett vita indult meg az indítvány felett, végül is az igazgatósági tagok nem munkás részének nagy ellenzése folytán kompromisszumos határozat jött létre. Ez a határozat úgy szól, hogy az országos pénztár igazgatósága egyelőre nem foglal állást, hanem legközelebbi ülésén fog érdembeli határozatot hozni. Az igazgatóság munkástagjai ezt a féleredményt is nagy megelégedéssel fogadták, mert remélik, hogy a legközelebbi ülésig sikerül leküzdeniök a kinevezett tagok érthető ellenkezését a választási rendszer visszaállításával szemben.

Keresik Amundsent

Oslo. Az a két repülőgép, amelyet a kormány Amundsen főlkutatóására küld el, szombatn indul az „Ingertrewe” nevű hajón a Spitzbergákra. Nansen sarkutazó, aki tegnap Genfben érkezett, a Journal de Geneve képviselője előtt nyilatkozatot tett Amundsen expedíciójáról. Nansen szerint nem csodálatos, ha Amundsenről idáig nincs hír. Ha a két repülőgép közül az egyiket baleset érte, a másik gép elég erős volt arra, hogy az expedíciónak mind a hat tagját fedélzetére vegye. A sarkvidéken van elég olyan sik terület, ahol a repülőgép fölszállhat. A tudósító további kérdésére Nansen még kijelentette, hogy ha az expedíció gyalog akarná megtenni az utat a Columbia-öbölbe, akkor ez mintegy tizenöt napig tartana.

H. G. WELLS

Nagy Világtörténete

600 dinár bolti ár helyett 420 dinárért havi **résztletfizetésre** előfizethető

Kardos hirdetővállalatnál

1044 Novisad, Kr. Petra u. 19. 1-2

Mész

elsőrendű, darabos legolcsóbban kapható nagyban és kicsinyben **Krajčević tálalépén** Novisad. Tel.: 165.

HIREK

Tegnap is inkasszálni mentek

a pénzügyigazgatóság közegei. Ez az „inkasszó” mindenestre eredményesebb mint a többi szerencsétlen halandó. Az urak nem is nyújtják be a számlát, csak egyszerűen belépnek, hónapokat kívánnak és egy erélyes „gyerünk csak a kasszával” kinyitatták a féltve őrzött kincseket. Igaz, voltak esetek, amikor tántorgó üresség fogadta a kíváncsi finánc urakat. Szinte ásitott az ürességtől a kassza, kongott az ürtartalom hiányától. Nem volt azokban egy árva garas sem. De ha valahol megneszelték, hogy „van dohány”, akkor csillogó szemekkel, harcabsajuszos arctüncs-gesztussal nekifogtak a munkáknak. Így kerültek a „Grafika” nyomdába is. Szombat volt és az urak óriási szákmányra számítottak. Parancsszóra ki is tártult előtük Luxor völgye és Szézán kincse, ahol csak úgy ragyogtak a halványárga ezresek, zöldeslila száz-
zások, ultrablau tiszek és kakaduzöld ötösök. Végre! Es ist erreicht. A harcabsajuszosok fölfelé kunkorodtak, a szájak csámcsogtak, a nyelvek cselintettek! Ez ám a szákmány! Mit akartok ti szegény grájzlerok, ahol még früstökre való dohányt sem találni a kasszátkan. Ide nézzetek, ez Dun-gyerszki Grafikája, ez beszél, pénz beszél, kutya ugat! Erste kompányi, dopelrájn, roham! Az urak már-már nekifogtak, hogy a kasszát méltóság-
teljes gesztussal kiürítsék, amikor szép csendesesen, szinte észrevétlenül élő árnyak sompolyogtak elő a munkahelyekről. A munkások. Egy, kettő, három, öt, tíz, husz, harminc, negyven munkás, szép szd legények, szedők, mettörök, grafikai munkások, műhely-
vezetők, fiatalok, öregek egyaránt. Nem szóltak semmit, csak körülfojták az inkasszó-bizottságot. Gyűrűt fontak köréjük. Nem is morogtak, a szájukat sem nyitották ki csak farkasszemet néztek a beszéd urakkal. Keketáltak velük. És ekkor a generálkasszás megfordult, odanézett a köréje sereglett embergyűrűre és társaival együtt szó nélkül elpucolt. Otthagyták a pénzt, a kasszát, az ezreket, százakat és tizeket, még meg sem szagolta őket. Elpárolgott mint a kámför. A munkások megmentették szombati bérlüket. Pedig meg sem mukkantak. Coopyright by „Grafika” d. d. Novisad. „Sva autorska prava pridržani”. K. A.

— A tanév befejezése a novisadi állami gimnáziumban. A novisadi állami fiugimnáziumban az érettségi vizsgálatok június 9-én kezdődnek. Az I—VII. osztályokban a tanítás június 13-án fejeződik be. Az évszázó ünnepe június 21-én lesz.

— Féláru színházjegy a magán-tisztviselőknél. A Magán-tisztviselők Egyesülete (B.O.T.I.Cs.) ezúton közli, hogy tagjai részére kieszközölt a Nemzeti Színháznál 50 százalékos engedélyt. Az egyesület vezetősége tehát felkéri tagjait, hogy szíveskedjenek mindazon családtagjaikat, akik a fenti engedélyt szintén igénybe óhajítják venni, összeírni és ezen ósz-eírást az egyesület hivatalos helyi-ségében mielőbb átadni.

— Nyugdíjasok figyelme! A novisadi nyugdíjasok szövetkezete ez-
úton kéri fel tagjait, hogy a tagsági díjak befizetése végett f. hó 7-én va-sárnap d. u. 3 órától a Futaki-uti Maros-féle vendéglőben okvetlenül meg-jelenni szíveskedjenek.

— Gépésztanfolyam. A szubotcai gőzkazán felügyelőség (dr. Sudarevic utca 10.) június 1-től július végéig in-gyenes tanfolyamokat tart gőzgépek gépészei és fűtői részére, a szociálpo-litikai miniszterium 164/1925. számú rendelete értelmében. Aki beakar irat-kozni a tanfolyamra, az június 5-ig je-lentkezzen a fenti felügyelőségél.

Lizi néni

Írta: Hervay Frigyes

Estefelé ismét felharsantak a trombiták, megperdültek a dobok, zúgtak a harangok, egyszerre talán száz is. Szörnyű mars volt, a Láz szimfóniája, amit eszeveszett ütemben muzsikált fülemben az infernális zenekar. Sötét kárpit mögül fekete lovasok menete indult s jött felém tulvilági izenettel.

Ebben a pillanatban gyengéd és hűs kéz ereszkedett homlokomra. Riadtan fogtam meg és görcsösen szoritottam égő arcomhoz. A Lizi néni keze volt, száraz és csontos, de áldó és megnyugtató, mint az anya keze. Megigazította párnámat és felült az ágyban. Tudtam, hogy ez az a perc, amikor belém önti a keserű orvosságot.

Nesztelenül suhant át a szobán s mikor fölem hajolt, én nem fordultam el tőle. Pedig aki nem ismerte, annak iszonyat volt ránézni. Förtelmes arc volt, csuf és ijesztő. Angyal még nem járt a földön boszorkányibb ábrázattal. De a szeméből jézusi jószág sugárzott és én engedelmes alázattal fogadtam tőle mindent. Ösztönösen éreztem, hogy az életem az ő kezében van és szívem hálával volt tele a jó, a pon-

tos, az áldott Lizi néni iránt, akinek sem nyugodt órája, sem éjszakai pihenése nem volt miattam, hiszen az orvosnak jóformán a nap és az éj minden órájára volt valami utasítása.

Visszadőltem a vánkosra s az osz-lándó lázban egyszerre suttogó hangokat hallottam. Nyilvánvaló volt, hogy az ápolónén kívül még valaki van a szobában. A suttogva mondott szavak-ból megtudtam, hogy Lizi néni van egy leánya, aki ma délután „valamit ivott”, mentők szállították el és most súlyos állapotban fekszik a kórházban.

— Nyugodjon meg Lizi néni az Isten rendelkezésében. Majd jóra fordul minden! — vigasztalgatta az idegen hang.

Egy pillanatnyi rémült csend. Aztán visszafojtott sirás és egy alig hallható hang:

— Jesszusom... A kendőm... Me-gyek... Szegény lányom... Jaj félkilenc... Míngyárt... Csak pár perc.

Lizi néni az ágyamhoz sietett és éreztem, hogy egy reszkető kéz aggo-dalmas gondossággal illeszti hónom alá a lázmérőt.

Felhívás!

Tisztelettel felkérjük a vidéki hátralékban levő előfizetőinket, hogy a napokban megküldött fel-szólításunkban jelzett összeget, forduló postával annál is inkább utalni szíveskedjenek, mert nagyarányú fizetési kötelezettsé-geinknél fogva nem nélkülözhetjük hónapokon át az előfizetési díjat. Nem óhajtunk kellemetlenkedni, de az esetben, ha ismételt felszólítá-sunk ellenére sem nyerne a hátralékok június hó 10-éig kiegyenlítését, egy sajnálatunkra bár, de kénytelenek lennénk jog-tanácsosunkat megbízni a hátra-lékok behajtásával.

Teljes tisztelettel
„DÉLBÁCSKA”
kiadóhivatala

Sport

A NAK Beogradban

Reális-e a Jugoszlavia szerdai győ-zelme? — Tréner- és tréninghiány a NAK-ban — Kovracseket ötször tapsolta meg a beogradi közönség

A vonat közel husz percnyi késéssel futott be Beogradba s Jokszics bíró, aki nemrégén végezte a közgazdasági egyetemét — talán a vonatkésések iránt érzett szimpátiája miatt — szintén husz percnyi késéssel érkezett ki a pályára. Ezen idő előtt a Jugoszlavia pályájának két sajtópáholyát zsúfolásig megtöltött novisadiaknak alkalmuk volt a két rivális, Jugoszlavia és a BSK ifjúsági csapatainak minden te-kintetben fair és határozott stylusu mérkőzését végigélnézni. A BSK na-gyon szépen játszó ifjúsági csapata 7:0 arányban vereséggel, de — ellen-tében a NAK-kal — a meccset szépen veszttette el.

A husz perc alatt két dolgot lehet-tett minden kétséget kizáróan megállá-pítani. No. 1: A Jugoszlavia ifjúsági csapata öt évre biztosítja hegemoniáját a fővárosban; No. 2: A BSK közép-csatára alig közelítette meg a 130 centimétert s Breznik ezen a napon meg se közelítette ezt a kis center-csatárt.

A mérkőzés? A Vajdaságban az idén még veretlen NAK beogradi játékaról nagyon kevés jót lehet elmondani. Az eredmény? Az sem a pesszimis-tákat, sem az optimistákat nem iga-

zolta s nagyjából a NAK agilis és népszerű intézőjének volt igaza, aki visszajövet néhány perccel egy óra előtt ezt a történelmi érdekességű nyilatkozatot tette Batajnica környékén: — Na ezt elég szárazon usztuk meg...

A hitelesség kedvéért viszont meg kell állapítanunk, hogy a kijelentésből csupán az abban foglalt rezignációban volt igazság. A szárazságot illetőleg a tények éppen az ellenkezőt bizonyították.

A fölényes, rutinos könnyűséggel játszó Jugoszlavia a szó szoros érte-lemben mosolyogva verte vissza a NAK támadásait s az erejével állan-dóan takarékoskodó, programszerű összjátékkal dolgozó beogradi csapat-tal szemben valósággal összevonták-ben uszott a kétségtelenül nagy önfel-áldozással és százszerűen gőzzel dolgozó NAK, amely így egyáltalán nem vitte el szárazon. A tudásbeli differenciát ebben az esetben sem le-hetett fizikummal és heroizmusig menő önfeláldozással pótolni. A játék má-sodik percében mindenki 6—8 gól-differenciát jósolt s nemcsak a beo-gradi közönség, hanem még inkább a NAK volt meglepve afelett, hogy ez nem következett be.

Novisad ma kétségtelenül legjobb csapatáról, a NAK-ról a beogradi mér-kőzés után el kell mondanunk egy-két igazságot annál is inkább, mert a va-lódiság esetleges bizonytásánál állítá-saink mellett fog felvonulni a város egész sporttársadalm. A lényeg ez volna: A NAK csapatában ma szereplő játékosok egyenként jó játékerőt kép-viselnek, de az együttes teljesjen pro-gramtalan, s a vidéki játéknívót tulha-ladó játékokat produkálni teljességgel képtelen. A mai NAK-nak van egy kitűnő kapusa (Kovracsek, akit szer-dán délután ötször tapsolt meg a beo-gradi közönség) és tíz primadonnája, akik közül egyetlenegy sem tartja szük-ségesnek sem a tréner, sem a tréning-et. Mind a tíz meggyőződése szerint diszoklevelet szerzett valamelyik vidéki futballegyetemen, s ennek, valamint a saját elbizakodottságának birtokában éri őket csalódás akkor, ha egy olyan csapattal találkoznak (Jugoszlavia) amely nemcsak fizikumot és „önbizalmat”, de játéktudást is képvisel. Szorgalmas tréninggel és komoly trénerrel a mai NAK könnyen megmaradhat az alszö-vetség csapatainak az élén, de ha az erre vonatkozó tanácsokat nem fogadja meg, megérdemelten fogják kellemetlen meglepetések érni.

A beogradi bíró kifogástalan kor-rektséggel töltötte be tisztét, csupán a második félidő közepétáján „tévedett”, amikor a Jugoszlavia egyik játékosának durva faultja után szabadrugást ítél-t — a NAK ellen. A furcsa ítélet után a beogradi publikum versenyt fűtyült a novisadi vendégekkel, akik — bár alig voltak harmincan — tekintélyes sikerrel szerepeltek ebben a kétperces koncertben, amelynek végeztével a Jugoszlavia egyik drukkerje polémiába keveredett a novisadi kolónia egyik hölgytagjával. Amikor azonban a gyen-gébb nemhez tartozó, de kétségtelenül temperamentumosabb vitaközö fél a „bezobraznik” jelzöt találta alkalmazni, a másik vitaközö jobbnak látta — ál-talános derülttség közepette — hü-velybe dugni jövendő közbeszólásait. A mérkőzést egyebekben közel három-ezer ember nézte végig. A tiszta jöve-delem megközelítette a tízezer dinárt.

Végeztül még egyet: A beogradi meccs kapcsán írott egy némely őszinte és jószándéku megjegyzésünket a „ti-zenöt év óta futbalozók” ne vegyék rossz néven attól, aki ennyit sohasem fog futbalozni. A megjegyzések minden bizonnal tárgyilagosság és a futball mindentudói el ne felejtsek: A halnak sohasem adatott meg, hogy felülről lássa a vizet, amelyben él... (cs.g.)

Juhászlegény, szegény juhászlegény...

3 felvonásos énekes népszimű a „Szlobodában” szombaton este fél 9 órakor.

